

Nota Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen

Versie 09-01-2018

Inspraakreacties			
	Inspreker	Inhoud	Reactie
1		Ziet graag de eenheid m ² in plaats van hectares en wijst erop dat het getal los geschreven moet worden van de afkorting.	Correcties in de tekst worden doorgevoerd. Tekst wordt aangepast.
2		Energie uit biomassa uit bomen en struiken gaat ten koste van het landschap. Door kap, snoei en kaalharken worden nutriënten onttrokken en verdwijnen schuil- en voedselplaatsen voor fauna. Ook tegen het plaatsen van windturbines maar te prefereren boven het opstoken van Achterhoeks groen. Refereert aan een motie Provinciale staten van 24 mei 2017 waarin GS verzocht wordt alleen middelen in te zetten voor het verbranden van houtige biomassa mits het innovatief en tijdelijk is, en als eerste fase nodig is voor verduurzaming van energieopwekking, alleen biomassa te gebruiken als het van regionale afkomst is (100km), er geen verschraling van de bodem optreedt, de toepassing geen hoogwaardigere toepassing kent.	Voor bomen is wet en regelgeving van toepassing waaronder bomenverordening, regels uit de flora en faunawetgeving. Deze worden met deze nota niet buitenwerking gesteld. Het vastgestelde energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 beoogt investeerders in duurzame energie in Berkelland t.a.v. alle vormen van duurzame opwekking – ook verbranding van houtachtige biomassa - te stimuleren omdat dit ook bijdraagt aan de grote opgave en versnelling die nodig is voor voldoende duurzame energieopwekking. Gemeente Berkelland wil deze keuzemogelijkheid niet bij voorbaat ontnemen. Als dat gebeurt wordt ook de mogelijkheid van verbouw van snel groeiend hout ontnomen. Voorts is voor het onderhoud (een snoeicyclus) van het coulissen landschap juist nodig. Zoals ook blijkt uit het project stoken op streekhout dat in Berkelland is uitgevoerd door VALA en VAN. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
3		Heeft bezwaar tegen hout gestookte centrales omdat deze o.a. kankerverwekkende PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), zware metalen en andere stoffen evenals fijn stof op het land doen neerdalen en worden ingeademd. Het gebruik van biomassa is beter dan kolen stook is een fout argument.	Hout gestookte centrales moeten voldoen aan wettelijke eisen en normen voor gevaar, veiligheid en volksgezondheid vanuit een omgevingsvergunning. Het gemeentebestuur gaat niet over kolengestookte centrales. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
4		Er is onvoldoende duidelijkheid wat is toegestaan t.a.v de windturbines kansen- en belemmeringenkaart (bijlage 4b) en de relatie met de inpassingsmatrix (bijlage 6). In de matrix wordt het toestaan van windturbines tot een hoogte van 80 m	In de matrix is bij bedrijventerreinen aangegeven dat ook turbines >80 m. mogelijk zijn. De provinciale belemmeringenkaart legt rond woongebieden een zone waar hoge windturbines zijn uitgesloten. De provincie geeft aan dat

		aangegeven. Vraag is wat wel mogelijk is op bedrijfsterreinen. Verzocht wordt om een flexibele aanpak van opwekkingsbeleid waarmee nieuwe vormen van samenwerking van bedrijven mogelijk wordt.	daar waar hoge turbines zijn uitgesloten ook lagere turbines niet mogen. Veelal liggen de bedrijventerreinen binnen deze provinciale zone. Maatwerk is nu al mogelijk op ruimtelijk gebied. Overleg met diverse partijen is nodig. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
5		Betwijfeld wordt of het noodzakelijk is als gemeente te streven naar zelfstandigheid in de energievoorziening Mist naast opwekking het winst behalen uit besparing bovendien is vervoer buiten beschouwing gebleven. Pleit voor meer inzet op het plaatsen van zonnepanelen en minder windturbines vanwege: -gering rendement zonder subsidie in een windarme regio -het gering rendement blijkt uit het staken van de bouw van windturbines in deelstaat NRW Duitsland en het moratorium van 5 jaar op windturbines in Winterswijk -150 tot 200 m hoge turbines tot grote afstand geluidsoverlast opleveren en er vogelslachtoffers zijn te vrezen	Het onafhankelijk willen worden is vastgelegd in het akkoord van Groenlo dat in 2013 ondertekend is door de wethouders energie milieu duurzaamheid namens de colleges evenals andere maatschappelijke geledingen en bedrijven. Het energie neutraal willen worden in 2030 is vastgesteld in de begroting en in het kader van het energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP) dat op 17 mei 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit heeft alleen betrekking op de energie in de bebouwde omgeving (bedrijven en woningen) De gemeente neemt ook maatregelen op terrein van besparing. Vervoer energie neutraal maken hoort vooralsnog niet tot deze doelstelling van het energieneutraal worden omdat de gemeente daar nagenoeg geen invloed op heeft. Beide onderwerpen zijn terug te vinden in het vastgestelde EUP waar wij naar verwijzen. De gemeente laat het aan investeerders zelf om te beoordelen of windturbines dan wel zonnepanelen of combinaties daarvan voor hen rendabel zijn. Momenteel worden in NRW in onze buurgemeente Vreden vergunde windmolens tot een hoogte van 140m gebouwd. Hoge windmolens moeten voldoen aan wettelijke geluidsnormen. Ten aanzien van vogelslachtoffers geldt in het vergunningstraject een onderzoeksplicht vanuit de flora

		-het besteden van belastinggeld aan zonnepanelen meer rendabel is weinig nadeel opleveren voor het landschap als zij omzoomd worden door hagen. Percelen met zonnepanelen tasten het Achterhoeks parklandschap minder aan dan windmolenparken die een grote impact hebben op de beleving van het landschap	en fauna wetgeving. De impact van hoge windmolens over het aspect horizonvervuiling is groter dan bij zonnepanelen. Daarom eist de gemeente in het voorgenomen beleid in geval van hoge windmolens, een zorgvuldige afweging én een verplichting tot het hanteren van de NWEA gedragscode. Daarin zijn de acceptatie en participatie geborgd. Met het voorgenomen beleid willen we niet op voorhand mogelijkheden Energie neutraal te worden inperken door een type opwekking uit te sluiten. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
6		De beleidsuitgangspunten en aanbevelingen worden onderschreven. Er is nog veel nodig om bewoners en alle bedrijven optimaal mee te laten werken en te laten investeren. Voorgesteld wordt dat de gemeente een stimuleringsgroep instelt bestaande uit bewoners, bedrijven en voldoende ambtelijke ondersteuning, een plan van aanpak, jaarlijks werkplan voor de doelstelling en het organiseren van excursies	De gemeente waardeert de adhesie betuiging voor de aanbevelingen en beleidsuitgangspunten. Graag verwijzen naar de wijze waarop we als gemeente de opgave nader hebben uitgewerkt in het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP). Bij uitvoering van het EUP en de doelstelling in 4 speerpunten behoort onder meer het aanjagen van de energietransitie Daarin zijn reeds vele activiteiten ontwikkeld in samenwerking met regiogemeenten, cooperatie Berkelland energie, AGEM, het www.verduursaamenergieloket.nl voor de bewustwording en advies van inwoners en www.achterhoekondernemeetduurzaam.nl Deze activiteiten en organisaties zijn ons inziens een doelgericht en zijn uitvoerend gericht op een groot pallet aan activiteiten die gaan leiden tot besparing en opwekking in m3 en kWh. Verdergaand institutionalisering met een stimuleringswerkgroep ligt dan niet zo voor de hand. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
7		Grote gebieden waar windmolens mogelijk zijn overlappen met stiltegebieden en nationale landschappen. Dit doet afbreuk aan kernwaarden en zou niet van toepassing moeten zijn	Stiltegebieden en nationale landschappen zijn door de provincie en het rijk aangewezen. De bestaande wet- en regelgeving zoals de eisen die gesteld zijn in bijvoorbeeld de omgevingsvisie t.a.v stiltegebieden en

		Waarom zoekt de gemeente de oplossing binnen eigen gemeentegrens waar de mogelijkheden beperkt zijn. Zou leveren windturbines op de Noordzee meer rendement. Berkelland haalt het doel eerder als we participeren in windparken op zee én geeft geen verstoring door windmolens in de gemeente.	nationale landschappen, worden met het voorgestelde beleid niet weggenomen en blijft van toepassing. Op voorhand zijn windmolens in stiltegebieden niet uitgesloten. Het doel is onafhankelijk(er) te zijn van de fossiele energie markt. Het dichtbij opwekken heeft ook voordelen voor het rendement (in met name stroomtransport verliezen). De gemeente zet met deze beleidsnotitie niet alleen in op grote windturbines maar ook op het stimuleren van alle ander vormen van duurzame energieopwekking en laat de keuze aan investeerders de gemeente beoogt niet zelf voor de inwoners en bedrijven te investeren. Dit uitgangspunt is eerder ook aangegeven in het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 dat 17 mei 2016 door onze gemeenteraad is vastgesteld en waar wij naar verwijzen. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
8		Geef meer aandacht aan waterkrachtcentrales in de Berkel en onderzoek dit grondig.	In de beleidsnotitie is hieraan aandacht geschonken. Het waterschap Rijn en IJssel heeft hier ook aandacht aan geschonken. Zie onze vooroverleg reactie. Ook wijzen we erop dat momenteel een groep onder aanvoering van de coöperatie Berkelland energie met Marke Mallum samenwerkt om de mogelijkheid van waterkrachtcentrales mogelijk te maken. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
9		In de alinea's 1 t/m 6 zijn diverse beschouwingen ten aanzien van de haalbaarheid van een energie neutraal Berkelland opgenomen.	De opvattingen van het gemeentebestuur hierover zijn terug te vinden in het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP) dat 17 mei 2016 door onze gemeenteraad is vastgesteld en waar wij naar verwijzen. Het EUP staat ten aanzien van deze inspraak op de beleidsnotitie RODE niet ter discussie In het EUP zijn gebouwen (woningen, instellingen en bedrijven) als beïnvloedbare factor aangewezen in

		In de 7^e alinea wordt opgemerkt dat uit de bijlagen een zeer versnipperd planologisch beeld blijkt en we met alles en iedereen rekening houden 7en 8^e alinea wordt de vraag ingebracht waarom eerste targets zoals 5 a 10 grote windmolens en een 20 tot 50 ha. Zonneakker in de bondsrepubliek Duitsland zo makkelijk gaan. Waarom gaat het hier zo moeilijk er zijn toch investeerders ? 9^e alinea: waarom worden er alleen local for local oplossingen? Er kan ook geparticipeerd worden in windenergie vanaf de Noordzee. Ook opslag van energie verdient aandacht vanwege de onbalans die ontstaat door de dag/nacht en seizoen fluctuaties in de opbrengst op te vangen.	tegenstelling tot vervoer/mobiliteit waar de gemeente weinig invloed op heeft. Ook is in het EUP vastgelegd dat we de monitoring uitvoeren op basis van de energie in beeld bestanden die wij ontvangen van de netwerkbeheerders en betrekking hebben op de feitelijke energierekeningen aan inwoners en bedrijven. Op basis daarvan is ook de numerieke onderbouwing van het EUP gegeven. Er is inderdaad een diversiteit in landgebruik en landschappen onderscheiden (zie bijlage 4a van de beleidsnotitie) én is het uitgangspunt in de inpassingsmatrix (zie bijlage 6 in de beleidsnotitie) dat we met een ja mits strategie in bepaalde van delen van Berkelland conserverend omgaan met het landschap, in andere delen maatwerk toestaan en op andere plaatsen ook transformatie van het landschap willen toelaten. De gemeente Berkelland kent al diverse financiële stimuleringsmaatregelen gerealiseerd. Met deze nota wordt juist beoogd ook de in ruimtelijke regelgeving een stimulerender ja mits beleid in te zetten. Nederland is qua nationaal verduurzamingsbeleid, regelgeving en ruimtelijke mogelijkheden, wezenlijk anders ingericht dan Duitsland. We verwijzen naar onze reactie op inspraakreactie 7 over het participeren in bijvoorbeeld windenergie van de Noordzee. Inderdaad verwachten we dat ook distributie en opslag locaties in de toekomst meer aandacht gaan vragen, ook in ruimtelijke zin.
--	--	---	---

	Bijlagen 1 een ruwe schatting van het energieverbruik in Berkelland (stroom en gas) Bijlage 2 Een ruwe schatting van de opbrengst van zonnepanelen en windmolens Bijlage 3 De problematiek van onbalans. Ten aanzien van zonnepanelen wordt aangegeven dat 100% verbruik dekkend vermogen nog geen energie neutraliteit garandeert. In de winter zou sprake zijn van wind “stille”periodes over grote oppervlaktes waardoor de aanvullende werking van zonnepanelen en windmolens (de som van beide systemen) verwaarloosbare opbrengsten heeft. Windturbines met optimale rotordiameters en aanzienlijke naafhoogtes presteren beter en hebben minder last van onbalans. Door de ‘not in my backyard’ (NIMBY) oppositie, lawaai en gebrek aan vrije afstanden van 600 meter of meer, wordt de haalbaarheid energieneutraliteit door het aanvullend effect van zon met wind betwijfeld.	In reactie op bijlagen 1 en 2 verwijzen we naar het op 17 mei 2017 door de raad vastgestelde energie uitvoerings programma 2015 t/m 2018(EUP). We volstaan hier te vermelden dat er wel enkele grootverbruikers in onze gemeente zijn én het EUP focust op woningen en gebouwen van instellingen en bedrijven en niet op vervoer. In het EUP is tevens aangegeven dat de monitoring van verbruik, besparing en opwekking plaatsvind met het programma energie in beeld van de netwerkbeheerders. Daarbij is 2011 het referentiejaar. Naast het EUP verwijzen we naar de 2^e monitoringsrapportage die in augustus 2017 door het college is vastgesteld. Het toenemende gebruik van elektrisch aangedreven warmtepompen met energie uitwisseling via de lucht of het bodemsysteem voor zowel verwarming en koeling is ons bekend. Dit is de reden waarom de gemeente inzet op het stimuleren van meer vormen van bewezen technieken voor duurzame opwekking. In het EUP is uitgegaan van studies van het gerenommeerde Fraunhofer instituut. In zienswijze wordt alleen stelling genomen en niet aan een bron gerefereerd. Ook kleinere windturbines kunnen een aanvullend opbrengst effect hebben op zonnepanelen. De gemeente wil deze optie in ieder geval niet uitsluiten. Voorts is de minimale afstand van 600 m geen vast gegeven. Wij wijzen erop dat tegenover NIMBY oppositie bestaat inmiddels ook de PIMBY (Please In My BackYard) oppositie
--	---	---

		Totdat er goede opslag mogelijkheden gevonden zijn zou er een bijna even grote capaciteit aan back-up faciliteiten behouden moeten blijven in de vorm van gas-, kolen- of zelfs nucleaire import. Bijlage 4 een ruwe kostencalculatie en een voorzichtige planning In de zienswijze wordt een bedrag van € 85 miljoen voor 50 Ha. zonnepark en € 90 miljoen voor 15 molens benoemd. Voor de planning van windmolens wordt voor de duur van een vergunning proces een schatting van 5-7 jaar aangegeven. Er zou een uitdaging bij de gemeente liggen om de vergunningen te realiseren.	waarbij omwonenden bijvoorbeeld enige financiële compensatie ontvangt of zelfs financieel deelnemen in een windturbine project. De gemeente wil met de verplichte NWEA gedragscode (bij collectieve mestvergisters, windturbines >25 m ashoogte en zonakkers >2,5 Ha.) stimuleren dat vorm en inhoud wordt gegeven aan mogelijke NIMBY argumenten en turbines bijvoorbeeld de locatie keuze in overleg met de omgeving tot stand komt en/of de turbine(s) op bepaalde tijdstippen uit worden gezet. Dit is de reden waarom in het EUP wordt uitgegaan van bewezen techniek. Wij zijn ons bewust van enkele ontwikkelingen van dit moment zoals bijvoorbeeld zoutaccu's, opslag in lucht- en/of waterreservoirs en Smart Grids. Op pagina 9 van de nota RODE wordt een soortgelijk aantal van 50 hectare zonnepanelen en 16 windturbines genoemd. Eerder is door de AGEM (regionale uitvoeringsagenda energieneutraal 2030, maart 2016) in regionaal verband geschat dat circa 220 miljoen aan investeringen nodig is in Berkelland. Het vergunningsproces van hoge windturbines zal inderdaad langer duren. Voor kleinere windturbines tot 25 m is dit waarschijnlijk korter. Deze beleidsnota beoogt juist een zekere winst te laten ontstaan in proceduretijd, kwaliteit van de inpassing en lagere kosten voor realisatie van duurzame opwekinstallaties (zie kader over de doelstelling op pagina 5 van de beleidsnotitie). Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
10		Het beleid moet in 1 ^e aanleg gericht zijn op besparing en	Zoals ook in het energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m

		daarna op opwekking. Windmolens horen op zee thuis, daar leveren ze meer op en leiden niet tot aantasting van het coulissen landschap. Verzoekt geen windmolens toe te staan in Dijkhoek en de Leo Stichting vanwege hoge landschappelijke waarde en de aanwezigheid van een authentiek gebied.	2018) is vastgesteld hanteert de gemeente een én én strategie van zowel het stimuleren van investeringen in besparing als opwekking. Beide zijn naar het inzicht van de gemeente nodig om de doelstelling energie neutraal 2030 in de bebouwde omgeving te halen. Het betere mag zeggezegd geen vijand zijn van het goede. Om energieonafhankelijkheid te kunnen bereiken in Berkelland 2030 kunnen we investeringen windmolens niet uitsluiten. Dit is een eerdere politieke keuze geweest. Er is naast het belang van landschap ook sprake van een maatschappelijke nut- en noodzaak. In de beleidsnota RODE wordt ruimte gegeven aan plaatsen in Berkelland waar wij het landschap willen behouden, plaatsen waar we maatwerk mogelijk willen maken in het landschap en plaatsen waar het landschap mag transformeren. Bij de aard en omvang van de verschillende typen windturbines wordt in de beleidsnota RODE verplicht gesteld dat de NWEA gedragscode voor acceptatie en participatie wordt gevolgd als het om windturbines >25 m gaat. Daarmee is de invloed van de omwonenden – ook op de locatiekeuze en wijze van inpassing in het landschap- ons inziens voldoende geborgd. Windmolens op zee verliezen een deel van het rendement door transport afstanden vanaf zee naar land. Overigens komen windmolens komen van oudsher ook op het land en ook in het coulissen landschap voor onder andere als graan, water en oliemolens. De eisen uit wet- en regelgeving - zoals het beschermingsbeleid van hoge landschappelijke waarde - blijft van toepassing. Met de beleidsnota RODE wordt deze wet- en regelgeving niet buiten werking gesteld. Op basis van de kaartbijlage 4a is er bij Dijkhoek en Leo stichting sprake van kleinschalig open tot halfopen landschap waarbinnen maatwerk wordt vereist op basis van de NWEA
--	--	--	--

		Een windmolen past niet vanwege, slagschaduw, gebrom, geruis, verpesting van het uitzicht en tasten het gebed aan. Toeristen en recreanten komen niet meer.	gedragscode. Plaatsing van windmolens is niet op voorhand uitgesloten. Bij de vergunning verlening in het kader van de omgevingsvergunning zullen aspecten zoals hinder door slagschaduw, geluid, uitzicht en eventuele effecten op het toerisme en recreatie altijd afgewogen worden in het kader van de geldende wet- en regelgeving en de vereisten van goede ruimtelijke ordening. Met de beleidsnota RODE wordt deze wet- en regelgeving niet buiten werking gesteld. De stelling dat toeristen (helemaal) niet meer komen zien wij niet met feitelijke cijfers of ervaringen elders onderbouwd. Voor de gebieden Netterden en Aaltense Goor is dit volgens het bureau Achterhoek Toerisme niet onderzocht en zal dit mogelijke effect afhangen van de schaal waarop grote windturbines voorkomen en ook van het type toerist of recreant. Een voorbeeld van zo'n onderzoek komt van onderzoeksbureau ZKA Consultants & Planners, voor kustgemeenten. Afhankelijk van het getoonde scenario - staan de windmolens ver weg of dichtbij - geeft 1 tot 6 procent aan dit strand zeker geen bezoekje meer te geven. 8 tot 17 procent zegt dit 'waarschijnlijk niet' meer te doen. Ervaringsfeit is wel dat met name hogere windmolens in het coulissen landschap sterk verschillend worden waargenomen. Vaak zijn deze door de hoogte van bomen of beplantingsstructuren niet continu zichtbaar als men zich verplaatst door het coulissen landschap. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
11		Vraagt gezien de lelijke impact van 16 windmolens hoger dan 25 meter op de Achterhoek als prachtig stukje Nederland of er geen andere methodes zijn om te voldoen en bij te dragen	Ten aanzien van de impact en mogelijkheid van het kopen van een windpark op de zee, verwijzen we naar onze reactie onder inspraakreactie 7.

		voor een energie neutraal Berkelland. Kan de gemeente geen windmolenpark kopen op zee om plaatsing ervan hier te voorkomen ? Het rendement zal op zo'n locatie hoger zijn en de gemeente zal daar uit toeristisch oogpunt later de vruchten daarvan plukken . Vraagt wat de gemeente vindt als er een aanvraag gedaan wordt voor 12 windmolens op de esrand in Geesteren tegenover de “Zeven Bömkes”. (een visuele impressie is bijgevoegd) Op de es die beleefd wordt al open landschap zal geen enkele windmolen zijn weg te moffelen in het groen. Het is niet passend in dit prachtige landschap.	Er is in het voorgenomen beleidsuitgangspunt geen uitzondering in verband met de ligging op de esrand. In verband met de doelstelling energie neutraal te zijn, willen we initiatieven niet bij voorbaat ontnemen. De impact van windturbines in een open, half open dan wel gesloten landschap is groot. Bovendien gaat het hier niet om een recht dat verleend wordt maar om te onderzoeken of een maatwerkoplossing mogelijk is. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
12		De inbrenger van deze zienswijze geeft aan net met subsidie bijna 8 hectare als nieuwe natuur te hebben ingericht waar geen windturbines passen.	Het gaat bij deze beleidsnota RODE niet om het bestemmen maar om een afwegingskader vast te stellen. De beleidsnota RODE beoogt niet uitpuittend te zijn in het weergeven van de bestaande wet- en regelgeving en het bestaande ruimtelijke beleid. Wel is aangegeven welke belemmeringen een rol kunnen spelen bij eventuele vergunning aanvragen voor duurzame opwekinstallaties. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
13		Langs de Slinge ligt een hoek waarin is aangegeven de aantekening “weidevogelgebied” klopt dit ? en waar komt dit vandaan? Niet duidelijk is wie op welke wijze communicatie moet starten bij grotere opwekinitiatieven ?	In deze beleidsnotitie is geen hoek aangegeven met de aantekening “weidevogelgebied”. Deze staat wel in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016. De vraag of hier al dan niet sprake is van een te beschermen “weidevogelgebied” nemen we mee in het planproces van het bestemmingsplan Buitengebied. In geval van collectieve mestvergister, windturbines > 25 m en zonneakker > 2,5 hectare wordt in de beleidsnotitie RODE

			de NWEA gedragscode verplicht gesteld. De initiatiefnemer moet de communicatie met een uitgewerkte document overleggen aan de gemeente. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
14		Werkt aan een initiatief voor 5000 m2 zonnepanelen en kleine windturbines. Vindt het concept van boskamers onzin en geeft aan dat de hoogte van boskamers belemmerend is voor de opbrengst van zonnepanelen als dit niet nader is aangegeven.	Het gebruik van boskamers moet nader worden uitgewerkt bij initiatieven. Ook het beschermen van de landschappelijke kwaliteit in onze gemeente is van belang. Boskamers zijn niet per definitie bomen en omvat ook landschappelijke struweelbeplanting. Landschappelijke inpassing is onderdeel van de afweging. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
15		Vraagt om verduidelijking van laagvliegzones wat is de beperking?. Het gaat om route 10A vraagt zich af of de norm lichter zou zijn gemaakt en niet meer 75 meter hoogte is ?	De laagvliegroutes zijn door het Rijk aangewezen. Het is niet toegestaan om in deze gebieden mogelijkheden in het bestemmingsplan op te nemen om hoger te bouwen dan 40 m. De tekst wordt in paragraaf 4.6 als volgt aangevuld: Laagvliegroutes De beperking is dat er gevlogen mag worden tot 75 m hoogte. Voor de bouwhoogte die kan worden toegestaan moet in de laagvliegroute rekening gehouden worden met een maximale bouwhoogte van 40m. Dit betekent dat mogelijkheden voor > 40m onderhevig zijn aan maatwerk en overleg nodig is met het ministerie van defensie.
16		Vraagt wat de betekenis is van de legenda eenheid "windenergie aandachtsgebied" op de kansen en belemmeringenkaart, Is dat beperkend of niet ?	De "Aandachtsgebieden voor windenergie" zijn door de provincie vastgelegd. Het gaat hier om zones rond buisleidingen, hoogspanningsleidingen, spoorzones en rijkswegen. In deze gebieden acht de provincie initiatieven voor windenergie normaal gesproken minder kansrijk of wenselijk. Om lokale uitzonderingen, creatieve oplossingen en ruimte door mogelijke beleidswijzigingen niet uit te sluiten, wil de

			provincie windenergie in deze gebieden op voorhand niet uitsluiten. Overleg met de provincie is noodzakelijk. Er wordt geen tekst gewijzigd of aangevuld.
--	--	--	--

Wijzigingen naar aanleiding van vooroverleg

1	Vooroverleg Provincie Gelderland	Op pag 14 (3 ^e alinea) is over windturbines aangegeven dat de gemeente primair het bevoegd gezag is voor windparken tussen > 5 MW en 100 MW. De elektriciteitswet (art 9 lid 1 en lid 4) geeft echter aan dat de provincie hiervoor bevoegd gezag is. De provincie kan afzien van de bevoegdheid tussen 5 en 100 MW en pas dan is de gemeente bevoegd gezag. Bovendien geeft de Wro paragraaf 3.6.2. de mogelijkheden de procedure te verkorten en te stroomlijnen.	De tekst in de 3^e alinea 3^e zin wordt als volgt gewijzigd: Voor windparken tot 5 MW is de gemeente bevoegd gezag. Voor windparken tussen de 5 en 100 MW is de provincie bevoegd gezag, en kan daar op grond van de elektriciteitswet (art 9 lid 1 en lid 4) van af zien, waarna de gemeente bevoegd gezag is.
2	Vooroverleg Waterschap Rijn en IJssel	Er is aansluiting bij de doelstelling van het waterschap dat in 2025 energie neutraal wil zijn en energie op haar eigendommen wil opwekken. WRIJ wil samenwerken en de energietransitie helpen te versnellen in de Achterhoek In het Gelders energieakkoord is aangegeven ook terreinen ter beschikking te kunnen stellen aan derden t.b.v. duurzame opwekking van energie WRIJ onderzoekt momenteel mogelijkheden tot koude-warmte winning uit oppervlaktewater	Wij ervaren het als positief dat het Waterschap Rijn en IJssel wil samenwerken de energietransitie in de Achterhoek te versnellen én eigendommen ter beschikking wil stellen voor initiatieven van derden. Wij zullen de aanvullende locaties van het Waterschap noemen in de teksten op pagina 16 en 30. Ook nemen wij op dat warmte –koude winning in oppervlaktewater voor het waterschap onderwerp van onderzoek is. Tekst wordt aangepast
3	Vooroverleg Rijksvastgoed- bedrijf Ministerie BiZa en koninkrijksrelaties	Het gemeentelijk grondgebied ligt in zijn geheel in een radarverstoringgebied met beperking voor bouw van windturbines met een tiphoogte hoger dan 114 – 118 meter hoogte. Conform het besluit Barro (Regeling algemene regels ruimtelijke ordening) art.2.6.9.. De artikelen 2.5 en 2.6 geven het beoordelingsregime of er sprake is van aanvaardbare gevolgen voor de werking van de radar. Het radarbeeld mag niet onaanvaardbaar verstoord worden.	De tekst in paragraaf 4.6 wordt als volgt aangevuld. Radarzones De gronden van de gemeente Berkelland liggen in het radarverstoringgebied van de radars van Nieuw Milligen en Volkel. Ter voorkoming van radarverstoring zijn er beperkingen van toepassing voor de bouw van windturbines, waarvan de tiphoogte hoger is dan 118 m. respectievelijk 114 m. Deze hoogtebeperkingen zijn vastgelegd in het Besluit en de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Barro). Deze laag is aan de kansen- en belemmeringenkaart toegevoegd.

			Naast de radarverstoringsgebieden liggen er in Eibergen antennevelden. Rond deze velden is een bouwbeperkingengebied opgenomen. Die beperking houdt in dat in het gebied geen bouwwerken hoger dan 22 m. mogen worden opgericht. Dit wil niet zeggen dat er absoluut geen hogere windturbines kunnen. Wanneer na onderzoek aangetoond wordt dat de turbines het radarbeeld niet ontoelaatbaar verstoren zijn hogere turbines mogelijk. Het uit te voeren onderzoek is voor rekening van de ontwikkelaar. Het is daarom verstandig bij de planontwikkeling in een vroegtijdig stadium overleg te zoeken met defensie voor wat betreft de uit te voeren onderzoeken
4	Vooroverleg Liander N.V.	Er is op pagina 4 3^e alinea geen aandacht gegeven aan de inpassing mogelijkheden voor energie infrastructuur (opslag en distributie faciliteiten). Pagina 5: limiteren van opwekcapaciteit kan optimale oplossingen in regionaal verband belemmeren. Pag 12, paragraaf 2.2 zonnepanelen 2^e bullet over inpasbaarheid op de energie infrastructuur en het kosteneffect wordt aanbevolen een bijlage op te nemen.	Inpassing van infrastructuur ten behoeve van duurzame energie is vanzelfsprekend en wordt beschouwd als behorend tot het initiatief. Opslag en distributie infrastructuur voor duurzame energie is nu niet aan de orde omdat we in het energie uitvoerings programma 2015 t/m 2018 uitgaan van bewezen technologie. Het gaat hier om de ambitie van gemeente Berkelland niet die van de regio, hoewel deze ook bijdraagt. Overigens kan de gemeenteraad op basis van maatwerk, van de visie afwijken. De aanbeveling een bijlage van Liander op te nemen, wordt niet overgenomen omdat deze van de actualiteit afhangt gedurende de beleidsperiode tot 2030 kan deze aan wijziging onderhevig zijn. De keuze voor het toestaan van zonneparken aan de randen van bebouwd gebied lijkt vanuit energie aansluitmogelijkheden logisch omdat daar voorzien is

		Pagina 13 2^e alinea onderaan: Het genoemde vermogen van 32 hectare zonnepark in Eemshaven is niet correct. Pagina 15 laatste alinea inleiden met de doelstelling naar aardgasloos Pagina 24 onder infrastructuur versterken: Onvoldoende duidelijk is dat hier niet energie infrastructuur wordt bedoeld. Pagina 29 en 30: de optimale situatie is als opwek en verbruik in elkaars nabijheid liggen en in industrieterreinen ligt een sterk energienetwerk in verband met de energievraag.	in elektriciteitsinfrastructuur en hier de grootse gelegenheid is om het opgewekte vermogen direct lokaal af te nemen. Doch wil de gemeente niet treden in de investeringen van ingezetenen die eigen keuzes maken in de betreffende business cases. De eigenaren van zonneparken dragen zelf de kosten van de aansluitingen voor hun zonneparken op het elektriciteitsnet. De aanvullende investeringen om het achterliggende elektriciteitsnet aan te passen zodat de energie getransporteerd kan worden, zijn voor de netbeheerder. We begrijpen dat Liander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Liander wil graag tijdig meedenken met initiatiefnemers voor het ontwikkelen van zonneparken. Deze wens onderschrijven wij. Klopt het vermogen is 30 MW. De tekst wordt als volgt gewijzigd: Het vermogen hiervan is 30 MW met een opbrengst van circa 23 miljoen kWh/jaar (vergelijkbaar met 7750 huishoudens met een verbruik van gemiddeld 3000 kWh/jaar) Waarom de gasvraag vervangen moet worden is in hoofdstuk 1 toegelicht. De tekst wordt in de eerste zin aangevuld met het woord ruimtelijke functie. Navolgende tekst wordt toegevoegd onder punt 5: Omdat er vaak een voldoende sterk energie-netwerk (transformator stations) aanwezig is en het optimaal is als stroom opwekking en gebruik in elkaars nabijheid liggen.
--	--	--	--

	Pagina 32 onder biomassa: onvoldoende duidelijk is welke energievorm vrij komt. Pagina 35 het belang van afstemming met Liander wordt onvoldoende benoemd t.a.v mogelijkheden, doorlooptijden en aansluitkosten. Pagina 44 1^e bullet: plaats van de conclusietekst is eerder in het document verwacht en het belang van afstemming met Liander wordt onvoldoende benoemd	Navolgende tekst wordt toegevoegd in de 1^e alinea onder biomassa: De energie kan in de vorm van elektriciteit of in de vorm van groen gas (gezuiverd) op de openbare netten worden gedistribueerd. Ook kan ruw biogas via een niet openbaar eigen netwerk getransporteerd worden naar bijvoorbeeld grote industrie. Liander wil graag tijdig meedenken met initiatiefnemers voor het ontwikkelen van zonneparken. Deze wens onderschrijven wij. In de lijn van deze notitie is het niet nodig dit in de tekst te benadrukken. De conclusie is hier op zijn plaats omdat wordt ingegaan op wat in ogenschouw moet worden genomen als ontwikkeling bij de keuzes van investeerders.
--	--	--

Ambtshalve wijzigingen

	Ambtshalve wijzigingen	Tekstuele aanpassingen met betrekking tot monumenten.	Laatste zin paragraaf 4.5.1. wordt gewijzigd in : Zonnepanelen op monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten zijn niet vergunningsvrij en moeten een positief advies hebben van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit 3° bullet in beleidsuitgangspunt 14 wordt gewijzigd in Kader Beschermde Historische buitenplaatsen Laatste zin in paragraaf 4.6.1 wordt vervangen door: Miniturbines op daken van gebouwen bij of op een monument of in een beschermd dorpsgezicht zijn niet per definitie uitgesloten. En wordt in de vergunning procedure getoetst door de commissie Ruimtelijke Kwaliteit (welstand en monumenten) De tekst na 2° zin in paragraaf 4.5.6. wordt vervangen door: Op afstand lijken deze pannen qua reliëf en kleur op gewone dakpannen. Daarom zijn zonneceldakpannen geschikt om toe te passen in historische waardevolle omgevingen. Het vervangen van dakpannen zonder technische noodzaak op bijgebouwen bij monumenten is op dit moment niet vergunningvrij.
--	------------------------	---	--

			De tekst in het kader van aanbeveling 6 wordt als volgt gewijzigd: Mits zonneceldakpannen worden toegepast in dezelfde kleur als reeds bestaande dakpannen of gebruikelijk in de omgeving, willen de Achterhoekse gemeenten hen in de toekomst toestaan zonder (welstands)advies van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij beschermde monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten. Vanwege het verlies van monumentwaarden is dit niet van toepassing op beschermde monumenten. In de inpassingsmatrix van bijlage 6 wijzigt in de 2 cellen achter zonnecel dakpan het woord “op” in “bij”
		Wijziging in de redactie van beleidsuitgangspunt 19 In verband een juiste toeloop voor het gebruik van het digitaal computermodel. Wijziging in de matrix (bijlage 6) zonnepanelen op de grond tot 2,5 hectare. Als toepassing van het concept boskamers vereist is in kleinschalig open tot halfopen landschap, geldt dit ook voor gesloten landschap	Tekst in de 2e alinea van beleidsuitgangspunt 19 wordt als volgt gewijzigd: Om besluitvorming en participatie te optimaliseren ondersteunen de Achterhoekse gemeenten dit computermodel zo veel mogelijk bij middelgrote en grote installaties én - primair in geval van initiatievenontwikkeling van bewoners(groepen) met ontwikkelaars - en desgewenst ook bij inspraak- en klankbordavonden met omwonenden, besluitvorming in raad en college bij vergunningverlening en het verlenen van afwijkingen van het bestemmingsplan. Voor zonneakkers tot 2,5 ha. geldt wel dat deze - met uitzondering van de essen - door groen voldoende ingepast kunnen worden door gebruik van het concept boskamers. Dit leidt ertoe dat in ieder geval <u>ook in overwegend gesloten landschap eveneens</u> als vereiste zal moeten gelden dat daar

			het gebruik van het concept boskamers verplicht is . Wij zullen dit ambtshalve aanpassen in de matrix bijlage 6 en in de tekst pagina 36 (paragraaf 4.5.4 zonneparken op de grond buiten het erf tot 2,5 Ha.) wordt én in een overwegend gesloten landschap moeten zonnepanelen ingepast door het gebruik van het concept boskamers.
		Provinciale omgevingsvisie. Kaart "Grote Zonneparken".	In de omgevingsvisie van de provincie Gelderland is een kaart opgenomen waarin aangegeven is waar grote zonneparken mogelijk zijn, grote zonneparken niet mogelijk zijn en grote zonneparken onder voorwaarden mogelijk zijn. Deze is als kaartlaag toegevoegd aan de Kansen- en belemmeringenkaart duurzame energie opwekking.